

привабливості регіонів є покращення управління інвестиційною діяльністю на рівні регіонів. Нині управління інвестиційною діяльністю регіональному рівні відбувається за двома напрямками. Перший із них направлений на підвищення інвестиційної привабливості (інвестиційного потенціалу) регіону шляхом розвитку ринкової інфраструктури, підвищення рівня заробітної плати, рівня зайнятості економічно активного населення, покращення соціальної ситуації, розширення доступу до перспективних ринків збуту продукції, підготовка високо-професійних кадрів та (інформаційна) модернізація виробничого потенціалу. Другим важливим механізмом управління інвестиційною діяльністю в регіоні виступає оптимальне регулювання обсягів централізованих капіталовкладень в економіку регіону.

Мельник, А.О., д.е.н., доц.,
завідувач кафедри бізнес-економіки
Київський національний університет
технологій та дизайну

Г.В. Ольшанський, аспірант
кафедри міжнародного менеджменту
ДВНЗ «Київський національний
економічний університет імені Вадима Гетьмана»

МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ В УМОВАХ СТРУКТУРНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

У сучасних умовах безпрецедентного посилення глобальної турбулентності економіці регіонів найбільш прита-

манними стають ознаки саморегуляції, що відображають попит і пропозицію на регіональному та міжрегіональному рівнях, постійно зростаюча конкуренція в межах регіону, різні форми власності, тобто чинники, які домінують у механізмі економічного зростання і розвитку конкретної території. Економіка регіону визначається широким характером взаємодії між усіма господарюючими суб'єктами, що є відображенням внутрішніх інтеграційних процесів. Таким чином, економічний регіон представляє собою по суті частину економічного простору країни і формує регіональний простір, що об'єднує виробників і споживачів товарів і послуг в єдину цілісну регіонально-просторову соціально-економічну систему.

Регіонально-просторовий аспект аналізу дозволяє найбільш повно визначити і вивчити різні аспекти взаємодії суспільства і природи, дає можливість досить повно представити сферу діяльності людей, розкрити її елементи і особливості функціонування як єдиної системи та отримати достовірні знання про особливості та характер взаємодії між людиною і довкіллям.

Територіальні відмінності природно-ресурсного, виробничого, соціально-економічного потенціалів, які залучені в господарську діяльність, зумовлюють регіональну диференціацію якості життя населення, стану навколишнього природного середовища, рівня економічного розвитку та ін. Це вимагає нових підходів до зменшення територіальної диференціації та підвищення ефективності розвитку регіонів, раціонального використання їх потенціалів, визначення пріоритетів економічної діяльності, вдосконалення регіонально-

просторової організації суспільства в цілому в сучасних умовах посилення диференційованого впливу глобалізації на всі аспекти економічної діяльності регіонів.

Виходячи із зазначеного вище, реалізація принципів сталого розвитку є вкрай важливим і невідкладним завданням сучасності, яке нерозривно пов'язане з необхідністю вдосконалення регіонально-просторового розвитку економіки, підвищенням її соціальної спрямованості, конкурентоспроможності та екологічної безпеки.

Сучасні процеси безпрецедентного посилення глобальної турбулентності об'єктивно свідчать про те, що розв'язання складних завдань ефективного регіонально-просторового розвитку неможливо без комплексного підходу до розвитку регіонів та розроблення оптимальних стратегій на перспективу.

Основними передумовами переходу економіки регіонів на шлях сталого розвитку можуть бути такі:

- створення умов для збалансованого соціально-економічного розвитку р регіонів;
- ефективне фінансово-економічне та нормативно-правове забезпечення, економічної та соціальної діяльності в регіонах;
- подолання регіональних диспропорцій просторового розвитку економіки країни;
- використання конкурентних переваг територіального поділу та інтеграції праці;
- ефективне використання природно-ресурсного та науково-виробничого потенціалу регіонів;

- проведення структурних реформ, модернізація виробництва для забезпечення його конкурентоспроможності;
- проведення адміністративно-територіальної реформи з метою створення системи державного регулювання, адекватної принципам ринкового господарства;
- формування ринкової інфраструктури, яка була б здатна надавати високоякісні послуги та відповідала попиту на них з боку суб'єктів господарювання, зокрема, на регіональному рівні.

Отже сталий розвиток України та її регіонів можливий за умови кардинальних структурних змін, а також проведення ефективної соціальної політики, спрямованої на підвищення рівня життя населення. Ці заходи стосуються стимулювання ефективного розвитку регіонів, раціонального використання їх ресурсного потенціалу, створення умов життєдіяльності населення, забезпечення екологічної безпеки та вдосконалення просторової організації господарства.

Формування і реалізація стратегії сталого регіонально-просторового розвитку економіки є надзвичайно складним, але вкрай необхідним завданням на шляху досягнення позитивних трансформаційних змін українського суспільства.

Процес формування і реалізації стратегії передбачає визначення мети, розробку заходів щодо забезпечення її досягнення. Загальна стратегічна мета сталого регіонально-просторового розвитку є підвищення ефективності функціонування соціально-економічної системи країни. При цьому необхідно дотримуватися обов'язкової умови - досягнення

комплексного і збалансованого розвитку соціально-економічної системи країни і її регіонів.

Основні механізми забезпечення сталого розвитку регіонів можна визначити такі:

- використання переваг територіального поділу та інтеграції праці з урахуванням наявних ресурсів, специфіки системи розселення та управління просторовим розвитком держави на всіх ієрархічних рівнях;

- створення механізмів ефективного і раціонального використання виробничих потужностей, ресурсного та трудового потенціалів кожного регіону;

- створення центрів і зон інтенсивного економічного розвитку на основі загальнодержавної та регіональних програм розвитку. Як свідчить світова практика господарювання, центри і зони соціально-економічного зростання ефективно створювати в транскордонних регіонах у вигляді вільних (спеціальних) економічних зон;

- розвиток депресивних територій - мова йде про впровадження тут спеціального інвестиційного режиму для інтенсифікації соціально-економічного розвитку;

- розроблення організаційного, соціально-економічного механізму реалізації державної регіональної економічної політики, складовими якої в свою чергу є: створення соціальних інвестиційних компаній; надання додаткових ресурсів, створення фондів підтримки підприємницької діяльності;

- реструктуризація підприємств, упровадження нових технологій; розвиток ринкової та соціальної інфраструктур; реалізація довгострокових державних регіональних програм,

які є ефективним засобом управління розвитком регіонів; прогнозування та розробка стратегії та програм розвитку держави та її регіонів;

- удосконалення соціальної політики регіонів – сприяння розвитку соціальної інфраструктури в ринковому середовищі, зростанню економічної активності населення та підвищенню рівня його соціального захисту.

Важливим механізмом сталого регіонально-просторового розвитку є досконалі грошова, кредитна, платіжно-розрахункова системи. Поступова переорієнтація міжбюджетних фінансових трансфертів на стимулювання економіки регіонів-реципієнтів сприятиме їх більш активному включенню в загальнодержавний ринок.

Фундаментальне значення в забезпеченні регіонально-просторового розвитку мають правова та інституційна бази створення досконалих правових основ економічних відносин між центральними, регіональними органами влади та органами місцевого самоврядування.

Необхідна умова сталого регіонально-просторового розвитку полягає в забезпеченні в кожному регіоні рівних можливостей для конкуренції. Необхідно створювати відповідні правові та інституційні умови для міжрегіональної конкуренції із залучення капіталу. Державна регіональна політика повинна стимулювати використання регіонами своїх конкурентних переваг для зростання економічного потенціалу та поліпшення якості життя населення.

Сталий регіонально-просторовий розвиток вимагає орієнтації економіки на високі технології, прискорення ви-

користання досягнень науково-технічного прогресу в усіх сферах економічної діяльності. Орієнтація на сировинну спрямованість в економічному розвитку та експорт сировини призведе до технологічного відставання. Спираючись на наявний науково-технічний потенціал, економіка України може і повинна зайняти одне з провідних місць в світі.

Список літературних джерел

1. Булах Т.М. Державне регулювання соціального розвитку села // Формування ринкових відносин в Україні. – 2012. – №2. – С.115-119.
2. Данилишин Б.М., Чернюк Л.Г., Фащевській М.І. та ін. Просторова організація продуктивної сили України: мезо- та макрорегіональний рівень. - Вінниця: Книга-Вега, 2007. - 495 с.
3. Державне управління й регіональний розвиток України. / За заг. ред. В.Є.Воротіна, Я.А.Жаліла. - До.: АІСД, 2010. - 288 с.
4. Економічний простір і динаміка розвитку продуктивної сили України: теоретико-методологічні основи дослідження. / За ред. Б.М. Данилишина. - К.: РВПС України НАН України, 2008. - 220 с.
5. Ольшанська О. В. Регіон як просторова соціально-економічна система / О. В. Ольшанська // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 3 (117). – С. 184–191.
6. Ринкова трансформація господарства регіон (кластерний підхід). - Заболотний Г.М., Дідик О.М., Захарченко В.І. - Вінниця, Вид. відділ ВДАУ, 2006. - 395 с.
7. Трансформація структури господарства України: регіональний аспект. - К.: Міленіум, 2003. - 404 с.